

Inrikesministeriets gränsbevakningsavdelning**rajavartiolaitos@raja.fi****VPRVLEoikeudellinenosasto@raja.fi**

Ärende: Utlåtande av Svenska Finlands folkting om förslag till ändring av 48 § i statsrådets förordning om gränsbevakningsväsendet (651/2005)

Hänv: Inrikesministeriets begäran om utlåtande 23.8.2022, VN/19576/2022

Svenska Finlands folkting tackar för möjligheten att ge ett utlåtande om förslaget till ändring av 48 § om utbildningskrav för gränsbevakningsmän i statsrådets förordning om gränsbevakningsväsendet (651/2005).

Bakgrund

Enligt förslaget ska en tjänsteman vid Gränsbevakningsväsendet vid störningssituationer kunna förordnas till gränsbevakningsman för högst sex månader utan sådana kunskaper i det andra inhemska språket som förutsätts i 50 § 2 mom. i statsrådets förordning. Dessa språkliga behörighetsvillkor gäller i praktiken kunskaper i svenska.

Enligt 50 § 2 mom. i förordningen ska en gränsbevakningsman vid en tvåspråkig myndighet ha nöjaktiga muntliga och skriftliga kunskaper i det andra inhemska språket och vid en enspråkig myndighet nöjaktig förmåga att förstå det andra språket.

Syftet med den föreslagna ändringen av 48 § är att Gränsbevakningsväsendet med kort varsel ska kunna utöka personalstyrkan med studerande från grundkursen för gränsbevakare. En sådan studerande ska behärska lärokursen om en gränsbevakningsmans befogenheter, men förutsätts inte ha visat sina kunskaper i det andra inhemska språket i enlighet med 50 § 2 mom. i statsrådets förordning.

Enligt beredningen utgör kravet på språkkunskaper för närvarande ofta ett hinder för förordnande av en studerande till gränsbevakningsman, eftersom studeranden inte nödvändigtvis har hunnit visa sina språkkunskaper i enlighet med förordningen.

Centrala utgångspunkter

Språkliga rättigheter hör till individens grundläggande rättigheter, och myndigheterna har skyldigheter som baseras på de språkliga rättigheterna.

Enligt språklagen (423/2003) har var och en rätt att använda finska eller svenska i kontakter med statliga myndigheter (10 § 1 mom.). De språkliga rättigheterna ska förverkligas utan att personen i fråga särskilt behöver begära det (2 § 2 mom.).

Myndigheterna ska i sin verksamhet på eget initiativ se till att individens språkliga rättigheter förverkligas i praktiken (23 § 1 mom.). En tvåspråkig myndighet ska betjäna allmänheten på finska och svenska (23 § 2 mom.). En enspråkig statlig myndighet, som inte kan betjäna på det språk som en enskild person har valt, får dock anlita tolk (RP 92/2002 rd, s. 74).

Enligt språklagen ska det behöriga ministeriet se till att information som är väsentlig för individens liv, hälsa och säkerhet samt för egendom och miljön ges på båda nationalspråken i hela landet (32 § 1 mom.). Sådan information som avses är exempelvis varningar om olyckor, undantagsförhållanden, luftföroreningar, exceptionella naturförhållanden, nödsituationer eller epidemier (RP 92/2002 rd, s. 95).

Regeringens nationalspråksstrategi 2021 konstaterar att gränsbevakarutbildningen bör ordnas regelbundet också på svenska för att tillgången till säkerhetstjänster ska kunna tryggas på båda nationalspråken. Vidare framhåller nationalspråksstrategin det viktiga i att myndigheterna ser till att den information som allmänheten behöver finns att tillgå i rätt tid och på båda nationalspråken. (s. 37, 38)

Folktingets ställningstagande

Folktinget instämmer i att det är av central betydelse att myndigheterna har en tillräcklig beredskap att agera snabbt vid exceptionella förhållanden inom landet och vid gränsområdena. Detta har varit en synnerligen aktuell fråga på grund av covid-19-pandemin, och förändringarna i den säkerhetspolitiska omgivningen visar att det finns ett kontinuerligt behov av att effektivisera beredskapen. En viktig fråga för Gränsbevakningsväsendet är därför möjligheten att trygga behovet av ytterligare personal vid störningssituationer.

Folktinget konstaterar emellertid att den föreslagna ändringen av 48 § i statsrådets förordning är problematisk. Ett förfarande där ministeriet genom lagstiftningsåtgärder ger avkall på studerandenas skyldighet att visa sina kunskaper i det andra inhemska språket, som bestäms i 50 § 2 mom. i statsrådets förordning, främjar inte förverkligandet av språkliga rättigheter.

Det kan noteras att även Gräns- och sjöbevakningsskolan tydligt lyfter fram behovet av goda språkkunskaper i gränsbevakarens arbete. Detta framgår av ansökningsguiden för blivande gränsbevakare (Bli gränsbevakare, 2022), som bland annat informerar om att arbetet vid gränsövergångsställen och det ökade internationella samarbetet medför krav på språkkunskaper i gränsbevakarens vardag.

Enligt förslaget är avsikten inte att placera studerande, som har tidsbestämda tjänsteförhållanden, i tvåspråkiga förvaltningsenheter. Det saknas ändå uppgifter om hur man avser trygga personalstyrkan med svenskunnig personal vid sådana förvaltningsenheter, det vill säga Västra Finlands sjöbevakningssektion och Finska vikens sjöbevakningssektion.

Folktinget konstaterar att det inte är motiverat att i enlighet med beredningens motivering slopa studerandenas skyldighet att avlägga språkexamen som en följd av att enskilda studerande inte har hunnit visa sina kunskaper i det andra inhemska språket.

Med avvikelse från förslaget till ändring av 48 § i statsrådets förordning framhåller Folktinget vikten av:

- att ministeriet ser över Gräns- och sjöbevakningsskolans finskspråkiga grundutbildning för gränsbevakare, eftersom det finns behov av att tidigarelägga studierna i det andra inhemska språket så att språkexamen avläggs parallellt med lärokursen om en gränsbevakningsmans befogenheter.
- att ministeriet försäkras sig om att Gräns- och sjöbevakningsskolans svenskspråkiga grundutbildning till alla delar motsvarar det faktiska behovet av yrkeskunnig personal som kan svenska vid de tvåspråkiga förvaltningsenheterna samt i landskapet Åland.
- att ministeriet ser till att Gräns- och sjöbevakningsskolan ordnar fortbildning och kompletterande utbildning på svenska för Gränsbevakningsväsendets personal i tillräcklig utsträckning.

Gällande landskapet Åland hänvisar Folktinget till det utlåtande som Ålands landskapsregering lämnar till ministeriet.

Helsingfors den 21 september 2022

SVENSKA FINLANDS FOLKTING

Christina Gestrin
folktingssekreterare

Mats Brandt
ordförande
Folktingets förvaltningsutskott

Kristina Beijar
sakkunnig i förvaltningsärenden